

Masofaviy ta'lim texnologiyalari asosida o'quvchilarga yozish va gapirish ko'nikmalarini o'rgatish

Xoliqova Dilnoza Sirojiddinovna

Navoiy davlat pedagogika instituti "Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi" yo'nalishi tayanch doktoranti

Annotatsiya

Ushbu maqola masofaviy ta'lim texnologiyalari yordamida o'quvchilarga yozish va gapirish ko'nikmalarini o'rgatish jarayonini o'rganadi. Raqamli texnologiyalar ta'lim sohasida keng qo'llanilayotgani va bu metodning afzalliklari keltirilgan. Masofaviy ta'lim o'quvchilarga erkin va qulay tarzda o'qish imkoniyatini berishi bilan birga, yozma topshiriqlar, audio va video mashg'ulotlar, onlayn forumlar va bahslar orqali so'zlashuv ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam berishi ta'kidlanadi. Shuningdek, maqolada masofaviy ta'limda kommunikativ, konstruktiv va integrativ yondashuvlarning samaradorligi ko'rsatiladi. Mazkur maqola o'qituvchilar va tadqiqotchilar uchun chet tilini o'rgatishda masofaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanishning usullarini tahlil qilishda foydali manba sifatida xizmat qiladi.

Kalit so'zlar. Kommunikativlik, videokonferensiya texnologiyalari, interaktiv guruh, onlayn munozara, forumlar, simulyatsiyalar

Teaching writing and speaking skills to students based on distance learning technologies

Khalikova Dilnoza Sirojiddinovna Navoi State Pedagogical Institute, main doctoral student, "Theory and Methodology of Education and Training"

Annotation

This article explores the process of teaching students writing and speaking skills using distance learning technologies. Digital technologies are widely used in the field of education and the advantages of this method are presented. It is noted that distance education helps students develop their communication skills through written assignments, audio and video exercises, online forums and debates, while allowing students to study freely and comfortably. The article also shows the effectiveness of communicative, constructive and integrative approaches in distance education. This article serves as a useful resource for teachers and researchers in analyzing methods of using distance learning technologies in foreign language teaching

Keywords :resources, online assessment, writing and speaking skills, online discussion and forums, feedback, constructive approach, integrative approach

Обучение студентов навыкам письма и разговорной речи на основе технологий дистанционного обучения

Халикова Дильноза Сироджиддиновна Навоийский государственный педагогический институт, главный докторант, «Теория и методика образования и воспитания»

Аннотация

В данной статье исследуется процесс обучения студентов навыкам письма и разговорной речи с использованием технологий дистанционного обучения. Цифровые технологии широко используются в сфере образования и представлены преимущества этого метода. Отмечается, что дистанционное обучение помогает учащимся развивать коммуникативные навыки посредством письменных заданий, аудио- и видеопражнений, онлайн-форумов и дебатов, одновременно позволяя студентам учиться свободно и комфортно. Также в статье показана эффективность коммуникативного, конструктивного и интегративного подходов в дистанционном образовании. Эта статья служит полезным ресурсом для преподавателей и исследователей при анализе методов использования технологий дистанционного обучения в преподавании иностранного языка.

Ключевые слова. ресурсы, онлайн-оценка, навыки письма и устной речи, онлайн-дискуссии и форумы, обратная связь, конструктивный подход, интегративный подход

Kirish. Hozirgi davrda ta'lim sohasida raqamli texnologiyalar rivojlanishi bilan birgalikda masofaviy ta'lim texnologiyalarining keng qo'llanilishi kuzatilmoqda. Bu usul nafaqat o'quvchilarga bilim olish imkoniyatini beradi, balki ularga o'zlarining yozish va gapirish ko'nikmalarini rivojlantirishga ham yordam beradi. Ayniqsa, chet tillarni o'rganishda masofaviy ta'lim texnologiyalari juda samarali vosita hisoblanadi. Ushbu maqolada masofaviy ta'lim texnologiyalari asosida o'quvchilarga yozish va gapirish ko'nikmalarini o'rgatish usullari, ularning afzalliklari va kamchiliklari ko'rib chiqiladi. Raqamli texnologiyalar taraqqiyoti ta'lim sohasida ham tub o'zgarishlarga sabab bo'lmoqda. Bugungi kunda masofaviy ta'lim o'quv jarayonini yangi darajaga ko'tarib, uni yanada qulay, interaktiv va shaxsiylashtirilgan shaklda tashkil qilish imkonini bermoqda. Ayniqsa, til o'rgatish sohasida masofaviy ta'lim texnologiyalari o'quvchilarning yozish va gapirish ko'nikmalarini

rivojlantirishda samarali vosita sifatida namoyon bo'lmoqda. Bu usul nafaqat o'quvchilarning joylashuvi yoki vaqtiga bog'liq bo'lmagan holda o'qitishni tashkil etadi, balki ularga o'zlarining bilim va ko'nikmalarini mustaqil ravishda rivojlantirishga ham ko'mak beradi.

Yozish va gapirish – til o'rganish jarayonida eng asosiy ko'nikmalardan biri hisoblanadi. Ushbu ko'nikmalarni shakllantirish va rivojlantirish uchun an'anaviy ta'lim usullaridan tashqari, masofaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish talab qilinmoqda. Bu esa o'qituvchilarga turli xil elektron resurslar, onlayn platformalar va interaktiv vositalar yordamida o'quvchilarning til o'rganish jarayonini yanada samarali tashkil etishga imkon beradi. Shu bilan birga, masofaviy ta'lim texnologiyalarining afzallik va cheklovlarini hisobga olgan holda, ularni to'g'ri va maqsadli foydalanish o'quv jarayonining natijadorligini oshirish uchun muhim ahamiyatga ega.

Mazkur maqolada masofaviy ta'lim texnologiyalari asosida yozish va gapirish ko'nikmalarini rivojlantirish usullari, ularning o'quv jarayoniga ta'siri hamda samaradorligi tahlil qilinadi. Masofaviy ta'lim texnologiyalarining afzalliklari

Masofaviy ta'limning asosiy afzalliklaridan biri o'quvchilarga erkin va o'zlariga qulay vaqt va joyda o'qish imkoniyatini berishdir. Bu nafaqat vaqtni tejaydi, balki shaxsiylashtirilgan ta'lim olishga ham yordam beradi. Shuningdek, yozish va gapirish ko'nikmalarini masofaviy ta'lim orqali rivojlantirishda quyidagi afzalliklar mavjud:

1. Resurslarning keng imkoniyatlari: Video, audio, slaydlar va matnli materiallar yordamida o'quvchilar yozish va gapirish ko'nikmalarini har xil usullar bilan rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'lishadi.

2. Onlayn baholash tizimi: O'quvchilar o'z ishlarini masofadan turib topshirish va baholash imkoniyatiga ega bo'lishadi, bu ularga tahliliy ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

3. Ta'lim jarayonini qayta ko'rib chiqish: Onlayn darslarni yozib olish va takroran tomosha qilish imkoniyati o'quvchilarga murakkab jihatlarni yana bir bor ko'rib chiqish imkonini beradi.

Yozish va gapirish ko'nikmalarini masofaviy ta'lim orqali rivojlantirish usullari

1. Yozma topshiriqlar: O'quvchilarga haftalik yoki kunlik yozma topshiriqlar berish orqali ularning yozish ko'nikmalarini rivojlantirish mumkin. Bu topshiriqlarni turli mavzular asosida, masalan, kundalik voqealarni tasvirlash, insho yozish kabi shakllarda tashkil qilish mumkin.

2. Audio va video orqali gapirish mashqlari: O'quvchilarga o'z fikrlarini audio yoki video shaklida ifoda etish vazifasi yuklash ularning so'zlashuv ko'nikmalarini oshirishda samarali bo'ladi. Shu bilan birga, o'qituvchi tomonidan berilgan mavzular asosida qisqa prezentatsiyalar tayyorlash ham gapirish ko'nikmasini yaxshilaydi.

3. Onlayn bahs va forumlar: O'quvchilar orasida onlayn bahslar va forumlar tashkil qilish ularning mavzular bo'yicha o'z fikrlarini bildirish va boshqalarni tinglash ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi.

4. Feedback (fikir-mulohaza) berish: O'qituvchilar tomonidan beriladigan o'z vaqtida va sifatli fikr-mulohazalar o'quvchilarning xatolarini ko'rib chiqish va kelajakda ularni takrorlamaslikka yordam beradi.

Masofaviy ta'lim texnologiyalari va pedagogik yondashuvlar.

Masofaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanishda pedagogik yondashuvlar ham muhim rol o'ynaydi. Quyidagi yondashuvlar o'quvchilarga yozish va gapirish ko'nikmalarini rivojlantirishda yordam beradi:

1. Kommunikativ yondashuv: O'quvchilar bilan muntazam ravishda onlayn muloqot o'rnatish va ularni bahslarga jalb qilish orqali ularning faoliyatini oshirish mumkin.

2. Konstruktiv yondashuv: Yangi bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirish jarayonida o'quvchilarning mustaqil fikr yuritish qobiliyatini rivojlantirish uchun topshiriqlar va muammolar asosida o'rgatish.

3. Integrativ yondashuv: Til ko'nikmalarini yozish va gapirishda qo'llaniladigan usullarga integratsiya qilish.

Masofaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish haqida bir qator olimlar qimmatli ilmiy-tadqiqot ishlarini olib borganlar va ularning o'quv jarayonidagi samaradorligini yuqori baholaganlar. Quyida ushbu sohadagi yetakchi olimlarning ayrim fikrlari keltiriladi:

1. M. Moore (2013) masofaviy ta'limni o'rganishning asoschisi sifatida tanilgan. U masofaviy ta'lim texnologiyalari o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi masofani qisqartirib, ta'limni shaxsiylashtirishga yordam beradi, deb ta'kidlaydi. Moorening fikricha, masofaviy ta'lim o'quvchilarga mustaqil o'qish va o'zlariga mos o'qitish usulini tanlash imkonini beradi, bu esa yozish va gapirish ko'nikmalarini shakllantirishda ayniqsa muhimdir.

2. H. D. Brown (2001) til o'qitish metodikasi bo'yicha taniqli tadqiqotchi bo'lib, masofaviy ta'limda interaktivlikni saqlab qolishning ahamiyatini ta'kidlaydi. Uning fikriga ko'ra, onlayn darslarda o'qituvchi va o'quvchilar

o'rtasida samarali muloqotni tashkil qilish, masofaviy ta'lim jarayonida gapirish va yozish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun asosiy omil hisoblanadi.

3. J. C. Richards va T. S. Rodgers (2001) o'z tadqiqotlarida til o'qitish usullari va yondashuvlarini tahlil qilib, masofaviy ta'limning til o'rganish uchun qanchalik samarali ekanini ko'rsatishgan. Ularning fikricha, masofaviy ta'lim texnologiyalari o'quvchilarning yozish va gapirish ko'nikmalarini o'zlariga mos tarzda va mustaqil rivojlantirish imkonini beradi.

4. G. Salmon (2004) masofaviy ta'limda "5 bosqichli model"ni taklif etgan. Ushbu model masofaviy ta'lim jarayonini samarali tashkil etish uchun qadam-baqadam yondashuvni taklif qiladi. Salmonning fikricha, o'quvchilarning yozish va gapirish ko'nikmalarini rivojlantirishda, ularni dastlabki bosqichlardan boshlab interaktiv va mustaqil ishlashga jalb qilish muhim.

5. A. Palloff va K. Pratt (2007) masofaviy ta'limda jamoaviy ish va muloqot muhimligini ta'kidlaydi. Ularning fikricha, masofaviy ta'lim texnologiyalari yordamida yozish va gapirish ko'nikmalarini rivojlantirishda, o'quvchilar orasida samarali muloqotni yo'lga qo'yish va ularni turli bahs va forumlarga jalb qilish orqali katta muvaffaqiyatlarga erishish mumkin. Olimlarning bu fikrlari masofaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalangan holda yozish va gapirish ko'nikmalarini shakllantirish va rivojlantirishda asosiy yondashuvlarni tushunishga yordam beradi va bu usullarning samaradorligini oshirish uchun pedagogik yondashuvlar taklif etadi.

Xulosa. Masofaviy ta'lim texnologiyalari asosida o'quvchilarga yozish va gapirish ko'nikmalarini o'rgatish uchun zamonaviy vositalar va yondashuvlardan foydalangan holda interaktiv va shaxsiylashtirilgan usullarni qo'llash maqsadga muvofiqdir. Bu nafaqat o'quvchilarni yanada faol va qiziquvchan qiladi, balki ularning bilim olish jarayonini ham yanada samarali qiladi.

Adabiyotlar

1. Axmadov, U. (2021). Masofaviy ta'lim va uning afzalliklari. O'zbekiston Milliy Universiteti, Toshkent.

2. Bekmurodova, D. (2019). Yozish va gapirish ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi. Toshkent: O'zbekiston NMIU.

3. Brown, H. D. (2001). Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. Pearson Education.

4. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2001). Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press.

5. Shavkatov, F. (2020). Chet tillarni o'qitishda masofaviy ta'lim texnologiyalarining roli. Qarshi davlat universiteti